

REFERAT - LUKKET DAGSORDEN

FYNBUS BESTYRELSESMØDE

27. januar 2022 kl. 16.00

FynBus

J.nr.: 202201-38594

Deltagere:

Formand Morten Andersen, Nordfyn
Næstformand Kim Johansen, Region Syddanmark
Jim Staffensen, Assens
Kristian Nielsen, Faaborg-Midtfyn
Anne Fiber, Kerteminde
René Larsen, Langeland
Regitze Tilma, Middelfart AFBUD
Ole Tyrsted Jørgensen, Nyborg
Claus Skjoldborg Larsen, Odense
Lars Erik Hornemann, Region Syddanmark
Jesper Kiel, Svendborg

Administration:

Direktør Carsten Hyldborg Jensen
Kontrakt- og Flexchef Ingrid Dissing
Plan- og Markedschef Jan Gudmann Hansen

INDHOLD

Sager til beslutning: 3

1. Bestyrelsens redegørelse om besparelse på de regionale ruter..... 3

SAGER TIL BESLUTNING:

1. BESTYRELSENS REDEGØRELSE OM BESPARELSE PÅ DE REGIONALE RUTER

Resumé:

Siden 2016 har der været et stort tab af passagerer, som har resulteret i et permanent årligt merforbrug på ca. 5-10 mio. kr. på de regionale ruter. FynBus' bestyrelse har løbende drøftet sagen og har, efter forståelse fra Region Syddanmark, ønsket at fastholde driften og afventet udviklingen. Region Syddanmark har i 2 omgange finansieret den akkumulerede ubalance med i alt ca. 20 mio. kr.

Det er sandsynligt, at den kollektive trafik mere permanent kigger ind i et passagertab, og det er ikke for nuværende realistisk at forvente en opretning af økonomien, uden indgreb.

Region Syddanmark har derfor bedt FynBus om, at der snarest muligt skal være en plan for at bringe budgettet i balance.

Der gives en redegørelse for sagen, og der fremlægges en plan for den videre proces.

Direktøren indstiller, at kommunerne orienteres efter bestyrelsesmødet den 27. januar 2022, idet den tidligere bestyrelse beder den nye bestyrelse om fortsat at følge udviklingen i løbet af 2022, og i samråd med Region Syddanmark tager stilling til, om de nævnte ruter skal omdannes til uddannelsesruter som beskrevet.

Sagsfremstilling:

Regionale principper for den regionale kollektive trafik

Region Syddanmark vedtog i januar 2009 nye betjeningsprincipper for det regionale rutenet. Principperne tager udgangspunkt i at binde nærmere definerede rejsemål sammen, med så direkte en ruteføring som muligt. Principperne indebærer blandt andet at kystbyerne kun skulle forbindes med Odense med én rute, og at geografiske områder, der ligger uden for disse ruter som konsekvens heraf, skal betjenes af kommunalt finansieret kollektiv trafik.

Den 22. juni 2020 reviderede Regionsrådet principperne for den regionale kollektive trafik, og præciserede opgave- og ansvarsfordelingen mellem Region Syddanmark og de to trafikselskaber Sydtrafik og FynBus. Regionen understregede, at sigtet med de nye principper var en forenkling og en præcisering, og ikke at der skulle ske ændringer i det eksisterende regionale busnet.

Rollefordeling mellem Region Syddanmark og trafikselskaberne

Om rollefordelingen fastlægges følgende i Regionsrådets beslutning:

Ifølge lov om trafikselskaber har Region Syddanmark ansvaret for den regionale kollektive trafik i Syddanmark, inkl. finansiering, men i forhold til brugerne er det de regionale trafikselskaber der står for den kollektive trafik. Der består dermed en arbejdsdeling mellem hhv. trafikselskaberne og regionen. I forhold til den regionale kollektive trafik i Syddanmark er trafikselskaberne Fynbus og Sydtrafiks rolle først og fremmest, ud fra de af regionen besluttede principper, at have ansvaret for at tilrettelægge og udføre den regionale kollektive trafik, så Region Syddanmark får så meget regional kollektiv trafik som mulig inden for den bevilligede økonomiske ramme.

De af regionsrådet besluttede justerede principper fastlægger trafikselskabernes rammer for planlægning af bustrafikken, og det er trafikselskabernes ansvar, at den regionale busbetjening lever op til principperne.

Betjeningsprincipper

Om de generelle principper, der blev vedtaget d. 22. juni 2020 fastlægges følgende:

Region Syddanmarks hovedprincipper for den regionale bustrafik bygger først og fremmest på den række af betingelser for den regionale trafik, der er beskrevet i Lov om Trafikselskaber. Regionens hovedprincipper som vedtaget den 22. juni 2020 i regionsrådet (bilag 1) slår bl.a. fast, at:

- *Det er trafikselskabernes opgave at fastlægge linjeføring, frekvens og stoppesteder samt at koordinere lokale og regionale ønsker.*
- *Regionale ruter skal forløbe på tværs af mindst en kommunegrænse.*
- *Regionale ruter må som udgangspunkt ikke køre parallelt med togbetjente strækninger. Regionale ruter kan dog supplere og øge frekvensen i togforbindelse, fx fra 2-times-frekvens til timesfrekvens.*
- *Regionale ruter skal forbinde byer/mål af regional betydning (nærmere defineret i principperne).*
- *Betjeningen af de definerede byer/mål skal som hovedregel ske til byens/målets centrale trafikterminal. Større arbejdspladser eller andre delmål med potentielt mange passagerer kan dog betjenes under vejs, men de regionale busser skal som udgangspunkt hurtigt frem til byens trafikterminal.*
- *Busser, der især tjener til at transportere uddannelsessøgende fra oplandet til uddannelsesinstitutionerne kan søge direkte mod uddannelsesinstitutionerne og kan herefter evt. køre videre mod trafikterminalen.*

Regionens forventninger til trafikselskaberne

Ud over hovedprincipperne har regionsrådet under de regionale principper for bustrafik også udtrykt nogle forventninger til trafikselskaberne:

- *At trafikselskaberne arbejder aktivt og rettidigt med og for den grønne omstilling.*
- *At betjeningen af uddannelsessøgende har høj prioritet.*
- *At betjeningen sker ud fra et princip om få stop – hurtigt frem, dog således at stop på ruten og begrænset omvejskørsel er acceptabel, hvis det samlet set bidrager til en øget passagervolumen.*
- *En fornuftig koordinering mellem regionale og kommunale ruter, fx ved at kommunerne kan tilkøbe marginal kapacitet/specificerede ydelser (ekstra afgange, mindre omveje mv.) som en del af den regionale betjening.*
- *At der sker en samtænkning med andre mobilitetstilbud. Hermed forstås fx andre og nye mobilitetstilbud som forskellige typer flextrafik, men der kan også være tale om samkørsel, delebiler, delecykler mv.*

Byer af regional betydning

Betingelsen om at de regionale ruter skal forbinde byer af regional betydning fortolkes således af Region Syddanmark:

Byer på mere end 5.000 indbyggere er byer af regional betydning. Dog anses den største by i kommuner uden byer af denne størrelse også som en by af regional betydning. I øvrigt vil hovedparten af byer på 3.000-5.000 indbyggere ligge på forbindelser mellem ovennævnte byer, og vil således uden videre kunne betjenes.

Nuværende rutenet

Med baggrund i de regionale principper ser det regionale rutenet i dag ud på følgende måde (Togstrækninger er markeret med stiplede linje).

Figur 1: Det regionale rutenet

Byer der forbindes direkte i dag:

- Kerteminde (6.000 indbyggere) og Odense (Rute 151).
- Kerteminde og Nyborg (17.400 indbyggere) (Rute 920).
- Nyborg og Svendborg (27.000 indbyggere) (Rute 930/32).
- Svendborg og Rudkøbing (4.530 indbyggere) (Rute 930). Rudkøbing betjenes da det er den største by i Langeland Kommune.
- Svendborg og Odense er forbundet med Svendborgbanen.
- Svendborg og Faaborg (6.900 indbyggere) (Rute 931).
- Faaborg og Odense (Rute 140).
- Faaborg og Assens (6.100 indbyggere). Byerne er ikke forbundet med en direkte rute.
- Assens og Middelfart (15.986 indbyggere) er alene forbundet med en uddannelsesrute.
- Middelfart og Odense er forbundet af jernbanen.
- Middelfart og Bogense (3.976 indbyggere) er alene forbundet af en uddannelsesrute.
- Bogense/Søndersø og Odense (Rute 191).
- Otterup (5.227 indbyggere) og Odense (Rute 140).

Det ses, at de nævnte forbindelser sker i overensstemmelse med Region Syddanmarks overordnede principper, dog således at Bogense har regionale busforbindelser selvom Otterup nu er den største by i Nordfyns Kommune. Bogense var dog i de oprindelige principper specifikt udpeget som regionalt rejsemål. Assens og Middelfart forbindes af en uddannelsesrute selvom byerne kan forbindes af en fuldt udbygget rute i henhold til principperne. Faaborg og Assens er ikke forbundet af direkte rute, men Faaborg er forbundet direkte med Glamsbjerg via en uddannelsesrute.

Region Syddanmark udfører regional uddannelseskørsel på Langeland på strækningen Svendborg-Rudkøbing-Lohals/Bagenkop, hvortil Langeland Kommune tilkøber lokale ture på Langeland

I 2011 konkluderes det, med udgangspunkt i Region Syddanmarks daværende principper, at følgende rutestrækninger ikke var omfattet af principperne:

- Rute 110 mellem Assens og Odense via Haarby (Hovedlinjen mellem Assens og Odense er rute 151).
- Rute 111 mellem Faaborg og Odense via Brobyværk (Hovedlinjen mellem Faaborg og Odense er rute 140).
- Rute 130/132 mellem Assens og Odense via Aarup og Vissenbjerg (Hovedlinjen mellem Assens og Odense er rute 151).
- Rute 161 mellem Odense og Svendborg via Ringe (Hovedlinjen mellem Svendborg og Odense er Svendborgbanen).
- Rute 912 og 913 på Langeland (hovedlinjen er alene strækningen Svendborg-Rudkøbing).

Følgende ruter var indenfor Region Syddanmarks principper, men krævede ekstra kriterier og skulle i givet fald kun køres efter behov:

- Rute 920 mellem Faaborg-Ringe-Nyborg-Kerteminde.
- Rute 825 mellem Assens og Middelfart.
- Rute 826 mellem Bogense og Middelfart.

Det blev imidlertid besluttet i Region Syddanmark, at rute 825, 826, 912 og 913 skulle fortsætte som uddannelsesruter, med det primære formål at betjene ungdomsuddannelser. Kommunerne blev tilbudt at betale for de afgangene som blev nedlagt (typisk aften og weekend). Kun Langeland Kommune ønskede at tilkøbe afgangene, og Langeland Kommune betaler i dag for aften- og weekendkørsel. Rute 825 og rute 826 er således alene uddannelsesruter.

Rute 161 blev fastholdt som en fælleskommunal rute, dog således at der ikke er afgang om aftenen og i weekenden. Rute 161 finansieres af Odense, Nyborg, Faaborg-Midtfyn og Svendborg Kommuner. Der blev efterfølgende i alt etableret følgende fælleskommunale ruter:

- Rute 161/162 på strækningen Svendborg-Ørbæk-Ferritslev-Odense (Svendborg, Faaborg-Midtfyn, Nyborg og Odense kommuner).
- Rute 885 på strækningen Kerteminde-Langeskov-Odense (Kerteminde og Odense Kommuner).
- Rute 123 på strækningen Hårslev-Odense (Nordfyns og Odense kommuner).
- Rute 268 på strækningen Haarby-Glamsbjerg-Vissenbjerg-Søndersø (Assens Kommune og RSD uddannelsesrute).

I 2011 blev gennemført en besparelse på 37% af den regionale buskørsel.

Besparelsen blev gennemført, da der allerede fra 2009 var et væsentligt merforbrug, i forhold til den ramme som Region Syddanmark havde afsat til kollektiv trafik i regi af FynBus.

Med den gennemført reduktion blev der bragt balance i økonomien, og der var samtidig mulighed for at videreføre nogle ruter som ikke direkte lå inden for Region Syddanmarks betjeningsprincipper. Forudsætningen for at videreføre ruterne var, dels at der var plads til det inden for rammen, og at selvfinansieringsgraden var mindst 50 %.

Det drejer sig om ruterne:

- Rute 110/111
- Rute 920
- Rute 130/131

På trods af besparelsen var der vækst i det regionale passagertal i perioden frem til 2015.

Siden 2016 har der imidlertid været et overgennemsnitligt passagertab, som primært har fundet sted i Odense Kommune, hvor de regionale busser også fungerer som bybusser.

Passagertabet har resulteret i en permanent årlig ubalance på ca. 5-10 mio. kr., og Region Syddanmark har i 2 omgange finansieret den akkumulerede ubalance med i alt ca. 20 mio. kr.

FynBus' bestyrelse har løbende drøftet sagen og har, efter forståelse fra Region Syddanmark, ønsket at fastholde driften på de nævnte ruter og afventet udviklingen, hvor man især har afventet at letbanens start igen vil normalisere trafikforholdene i Odense, og at Odense Letbane kan bidrage til et generelt løft i den kollektive trafik, som også vil kunne smitte af på det regionale passagertal.

Letbanens start er imidlertid forsinket, og samtidig har Corona-pandemien betydet en ændring i kundernes rejsemønster, så det er sandsynligt, at den kollektive trafik mere permanent kigger ind i et passagertab.

Region Syddanmark har derfor bedt FynBus om, at der snarest muligt skal være en plan for at bringe budgettet i balance.

På den baggrund foreslår FynBus, at der sættes en proces i gang til gennemførelse af en årlig besparelse på 15 mio. kr. på de nævnte regionale ruter 110/111, 920 og 130/131, da de ligger uden for den drift som Region Syddanmark afsætter ressourcer til, med udgangspunkt i den regionale principper. Besparelsen foreslås primært gennemført ved at omdanne ruterne til uddannelses- og pendlerruter. Det indebærer at afgang midt på dagen, om aftenen og i weekenden fjernes.

Processen skal tage højde for at kommunerne får mulighed for at tage stilling til om noget af den fjernede regionale buskørsel skal opretholdes, og i givet fald på hvilken måde. I den forbindelse vil FynBus sammen med de kommunale forvaltninger udarbejde konkrete beslutningsgrundlag. Der vil være flere muligheder, men i hovedsagen vil der være tale om eventuelt at oprette flexbusruter, som kun kører når der er kunder, der ønsker en befordring (på linje med Flextur, Plustur og tidligere teletaxi), og/eller at finansiere nogle af de busafgange som nedlægges.

Der findes i forvejen en tilkøbsmodel på Langeland, hvor Region Syddanmark finansierer nogle uddannelsesruter, mens Langeland Kommune tilkøber nogle afgange om aftenen og i weekenden.

Problemstillingen er kort beskrevet i forslaget til trafikplan, da genopretning af økonomisk balance er en nødvendig opgave i den kommende planperiode, hvis ikke passagerudviklingen forventes at give en nødvendig indtægtsfremgang.

Det foreslås at der i januar 2022 igangsættes et administrativt udregningsarbejde, sammen med de kommunale forvaltninger, baseret på analyser og data tilvejebragt af FynBus, således at konsekvenser og handlemuligheder er fuldt belyste i løbet af 1. kvartal 2022.

Det foreslås endvidere, at udvikling i den kollektive trafik følges nøje i løbet af 2022, efter aftale med Region Syddanmark, og at en beslutning om gennemførelse af de skitserede omlægninger og besparelser, træffes af FynBus' nye bestyrelse, efter samråd med Region Syddanmark.

Forslag til tids- og handlingsplan:

- 10. december 2021: Afsluttende drøftelse i FynBus' bestyrelse, og vedtagelse af en redegørelse til den kommende bestyrelse.
- December – ca. 20. januar 2022: Udarbejdelse af notat, som beskriver de økonomiske og passagermæssige konsekvenser, og belyser forskellige kommunale handlemuligheder.
- 27. januar 2022: Beslutningspunkt på FynBus' bestyrelsesmøde med tids- og aktivitetsplan mv.
- 27. januar 2022: Orienteringsbrev/mail til kommunerne på Fyn og Langeland Kommune samt Region Syddanmark.
- Februar 2022 - maj 2022: Administrativ forberedelse af handlemuligheder og økonomiske konsekvensberegninger samt politisk beslutningsproces i kommunerne.
- Juli 2022: Endelig politisk beslutning i kommunerne om fremtidig løsning.
- August – 1. november 2022: Forberedelse af køreplaner og evt. flexbus-koncept.
- Februar 2023: Ændret køreplaner træder i kraft.

Sagen er vedlagt en oversigt over konsekvenserne af omlægningen af ruterne til uddannelsesruter.

Indstilling:

Direktøren indstiller, at

- Bestyrelsen godkender ovennævnte redegørelse.
- Kommunerne orienteres om redegørelsen umiddelbart efter bestyrelsesmødet den 27. januar 2022.
- Bestyrelsen følger udviklingen og i samråd med Region Syddanmark tager stilling til om ruterne skal omdannes til uddannelsesruter, som beskrevet.

Vedtagelse:

Bestyrelsen blev orienteret om sagen og det blev aftalt, at kommunerne orienteres om sagen.

Sagen dagsordenssættes til drøftelse på bestyrelsesmødet den 25. februar 2022.

Bestyrelsesmedlem Claus Skjoldborg Larsen, Odense Kommune, påpeger at det fremgår af Forretningsordenen for bestyrelsen pkt. 4.4, at dagsordenen skal sendes til Region Syddanmark og kommunerne til orientering, hvilket ikke er sket.

Bilag:

- Bilag 1.1 *Regionale principper for bustrafik 2020*
Bilag 1.2 *Notat: Praktisk implementering af de regionale principper for den regionale kollektive trafik*
Bilag 1.3 *PPT - Regional ruteøkonomi*

Formand
Morten Andersen

Næstformand
Kim Johansen

Bestyrelsesmedlem
Jim Staffensen

Bestyrelsesmedlem
Kristian Nielsen

Bestyrelsesmedlem
Anne Fiber

Bestyrelsesmedlem
René Larsen

Bestyrelsesmedlem
Regitze Tilma

Bestyrelsesmedlem
Ole Tyrsted Jørgensen

Bestyrelsesmedlem
Claus Skjoldborg Larsen

Bestyrelsesmedlem
Lars Erik Hornemann

Bestyrelsesmedlem
Jesper Kiel

Direktør
Carsten Hyldborg Jensen